

Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən cari ilin 9 ayı ərzində 36 332 nikah və 15 480 boşanma halları qeydə alınıb. Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əhalinin hər 1000 nəfərinə nikahların sayı azalaraq 4,8-dən 4,7-yə, boşanmaların sayı isə 2,1-dən 2,0-a düşüb. Həyəcan təbili çalan olan bu rəqəmlər yenidən boşanma ilə bağlı mövzunu gündəmə gətirir. Hər birimiz ailə həyata qədəm qoyarkən böyüklərimizin "Bir yastıqda qocalasınız" kimi dəyərli tövsiyəni eşidirik. Bir yastıqda qocalmaq özündə dərin bir mənanı ehtiva edir. Bura ailə dəyərlərimizlə bağlı xüsusiyyətlərdən tutmuş ailənin uzunömürlüüyü, mehribanlıq, sədaqət, qarşılıqlı hörmət daxildir.

Bir yastıqda qocalmaq dünyanın gözəlliklərinin birincisidir. Bir-birini sevmə, bir-birinə hörmət hissi olan insanların bölüşdüyü həyatdır. Başladığınız yeni bir yolu uğurla addımlamaqdır. Onları mənzilbaşına aparan yoldur. Nə var mənzil başında? Əlbəttə ki, yaşlılıq, övladlar, nəvə-nəticələr. Və bir də hər kəs öz yoluna davam edəndən sonra ömrün yoldaşa ehtiyac duyduğu qalan hissəsi...

Bir yastıqda qocalmaq bu qədər gözəllikləri özündə cəmləşdirdiyi halda biz necə, bu ifadənin haqqını verə bilirikmi? Bir yastıqda qocalmaq üçün mübarizə aparırıqmı? Yoxsa yastıqları ayırmaqla həyatımızı da ayırır, ailəni dağıdır, hətta uşaqları da mal-mülkümüz kimi bölüşürük? Belə isə bir qədər bir yastıqda qocalmaq məsələsinə diqqət çəkək.

Boşanmaya gedən yol: yatağı ayırmaq

Bəzən iddialarımız, bəzən qürurumuz, bəzənsə sadəcə düşüncə zəifliyimiz ucbatından bir ömür peşman oluruq. Söz yox ki, iki şəxs bir evdə yaşayırsa, hansısa səbəblərdən kiçik incikliklər olacaq. Lakin bu, o demək deyil ki, yataq ayrılmalıdır. Lakin ayırırıq. Kin, iddia, düşüncəsizliklə etdiyimiz bir hərəkət bütün problemlərin başlanmasına şərait yaradır. Yatağı ayırmaq küsümlüüyün, söz-söhbətin uzanmasına, tərəflər arasında kin yaranmasına səbəb olur.

Anamın qoca bir nənəsi varmış. Anam deyirdi ki, həmin nənə onlara belə məsləhət vermiş ki, həyat yoldaşınızla aranızda hər hansı bir inciklik yarananda qəti şəkildə yatağınızı tərk etməyin. Onsuz da ər-arvadın dalaşmağı yaz yağışı kimidir. Yazda tez-tez hava buludlanır, yağış ələnilir, az sonra günəş doğur. Heç elə bir səherdən nəriləyən-guruldayan hava deyilmiş. Bax, ər-arvad da belədir. Lakin yatağı ayıranda, artıq o yaz yağışından sonrakı günəş doğmaya bilər. Odur ki, nə qədər söz-söhbətiniz olsa da, yatağınızı tərk etməyin. Üzünüzü həyat yoldaşınıza tərəfə deyil, o yana çevirin, lakin yatağınızı ayırmayın.

Nəinki bu sözləri deyən həmin rəhmətlik nənə, evlərimizdəki bütün nənələr eyni fikirdə olublar. Elə "bir yastıqda qocalın" deyimi də bax, belə ailə təcrübələrinə əsaslanaraq yaranıb. Bəli, ailələrin uzunömürlü olması, boşanmaların sayının artması məhz bir yastığı paylaşmağı bacarmaqdan çox asılıdır. Bu yastıq mehribanlığın, hörmətin, səmimiyyətin, doğruluğun ünvanıdır. Bu ünvandan uzaqlaşmaq boşanmaların sayının artmasına, bu ünvana sadıq qalmaq ailənin uzunömürlüüyünə səbəb olan amildir.

Həyəcan təbili: 36 332 nikah, 15 480 boşanma

Yatağı ayırmaqda günahkar tərəf: qadın

Etiraf edək ki, yatağı ayıran tərəf çox halda qadın olur. Bununla bağlı bir sorğu keçirsək, əminəm ki, dediklərimiz təsdiq olunar. Çünki qadın küsəyən, nazının çəkilməsini arzulayan varlıqdır. Ona görə də bu məsələdə kişilər bir az ayırıq-sayıq olmalıdır. Hər hansı qadın belə bir səhvə yol verəndə onun qarşısını almalı, kin-küdrətin uzanmasına yol verməməlidir. Əks təqdirdə soyuq münasibət gündən-günə dərinləşir və boşanmaya doğru ilkin addım atılır. Desək ki, elə bir şərait yaratmaq lazımdır deyil ki, ər-arvaddan hər hansı incisin, küssün, bu, bir qədər yerinə düşməyəcək. Çünki söz-söhbət istəməz ortaya çıxır. İki nəfər bir həyatı, bir evi paylaşsınsa, kiçik də olsa, bir inciklik meydana gəlir. Lakin bu, o mənaya gəlmir ki, incimisen, küsmüsənsə, otağını tərk etməli, yatağından uzaqlaşmalısın. Bu, qəti şəkildə yolverilməzdir. Bir də tərəflərdən hər hansı bağışlamağı, anlamağı bacarmalıdır. Xüsusilə də bu məsələdə qürur düşməni mövqedə dayanır, bunu unutmayaq...

Bağışlamaq mədəniyyətdir

Bağışlamaq isə böyük mədəniyyətdir. Hətta üzr istəmək bundan da böyük mədəniyyətin göstəricisidir. Belə isə nə üçün bizə bəzi hallarda "üzr istəyirəm" sözünü demək ağır gəlir. Əslində səhv edən 1-2 saat sonra, yeni gərginliyi, əsəbililiyi ötəndən sonra günahkar olduğunu anlır. Belə olan halda nə üçün üzr istəməyək, bağışlanmağımızı xahiş etməyək?

Dəfələrlə tərəflərdən birini dinləyərkən, günahın onda olduğunu anlayaraq üzr istəməsini məsləhət görmüşük. Lakin müşahidə edirik ki, günahı olmasına baxmayaraq, özünü günahkar saymayanlar var. Və yaxud da bilə-bilə ki, günahkardır, hansı ki, bunu etiraf da edir, lakin "üzr istəməyərəm",- deyib durur. Bax, boşanmaya aparan, ailənin dağılmasına səbəb olan amillərdən ən başlıcası da budur.

Bəli, bağışlanması çətinlik yaranan məsələlər də var, təbii ki. Lakin ailənin qorunması naminə hər iki tərəf buna cəhd etməlidir. Yatağı ayırmamaqla, səbrlə məsələləri çözməklə, bacardığımız qədər ailənin dağılmasına yol verməməliyik.

Yuxarıda məsləhətlərdən söhbət açdığım həmin nənə bir məsələni də tövsiyə edirmiş ki, evdə söz-söhbət olanda, evinizi heç vaxt tərk etməyin. Ev dörd divardan, dörd küncdən ibarətdir. Hər dəfə bir inciklik və ya problem olanda bir küncə küsün. Üz tutduğunuz künclər bitəndə, artıq bu evdə yaşamağın mümkün olduğunu təsdiq edəndən sonra evi tərk etmək olar. Çox gözəl məsləhətdir, deyilmi? Bəli, hər biri bir cavahir dəyərində olan baba-nənə, ata nəsihətlərimiz hər zaman qulağımızda sırğa, çıxdığımız yolda bələdçi olarsa, ailələrimiz qorunar, mehriban, səmimi, qarşılıqlı hörmət şəraitində ailə dəyərlərini də yaşatmış olarıq.

Uşaq körpüdür

Müasir dövrdə gənclər ailə qurduqdan bir neçə il sonraya uşaq dünyaya gətirməyi planlaşdırır. Lakin bu, heç də müsbət seçim deyil. Ailə qurmusansa, ailə həyatına başlamısansa, deməkdir. Ailə həyatının vazkeçilməz olanı isə uşaqdır. Uşağın ər-arvad arasında körpü olduğunu nəzərə alaraq, uşaq nə qədər tez olarsa, ailənin təməlini möhkəmləmiş olduğunu da vurğulamaq lazımdır. Uşaq olan yerdə söz-söhbət azalır, mehribançılıq olur. Həm də uşaq ər-arvad arasında yaranan incikliyin də aradan qalxma səbəbidir. Çünki uşağa görə tərəflər çox halda bir-birlərini bağışlaya bilər. Uşağın xətrinə hər hansı bir səhvi böyüdüb problem şəklinə salmır.

Bir yastıqdan məhkəməyə

Təəssüfedicidir haldır ki, "Bir yastıqda qocalın" deyimini sanki eşitməmiş kimi bir də baxırıq ki, səsimiz məhkəmələrdən gəlir. Bəlkə səhvim var, artıq qurulan ailələrə "bir yastıqda qocalın" deyən yoxdur. Bəlkə müasirləşməyimiz bir çox dəyərlərimizi kimi, bu deyimi də artıq lazımsız əşya kimi bir küncə tullayıb. Bəlkə məhkəmə divarlarındakı sərtliyi, soyuqluğu bir yastığın istiliyindən və yumşaqlığından üstün tutmağa başlamışıq.

Bilmirəm belədir, yoxsa belə deyil, lakin qurulan ailələrin fonunda boşanmaların sayı məni bir vətəndaş kimi çox narahat edir. Azərbaycanda 2023-cü ildə 54,2 min nikah və 21,688 boşanma halları qeydə alınıb. 2022-ci ilə müqayisədə əhalinin hər 1000 nəfərinə düşən nikahların sayı 6,1-dən 5,3-ə azalıb, bo-

şanmaların sayı isə 1,6-dan 2,1-ə yüksəlib. 2023-cü ildə 54200 nikah, 21688 boşanma qeydə alınıb. Əhalinin 1000 nəfərinə düşən nikah 5,3, boşanma 2,1 təşkil edib. 2024-cü ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində 36 min 651 nikah və 15 min 964 boşanma halı qeydə alınıb. Cari ilin birinci yarısında isə 24815 nikah və 10350 boşanma halı qeydə alınıb. Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əhalinin hər 1000 nəfərinə nikahların sayı 4,4-dən 4,9-a qədər artıb, boşanmaların sayı isə 2,1-dən 2,0-a düşsə də, lakin bu da yüksək göstəricidir.

Cari ilin 9 ayı ərzində isə 36 332 nikah və 15 480 boşanma halları qeydə alınıb.

Bu gün Azərbaycanda boşanmaların sayı artıq qorxunc dərəcədədir. Elə yuxarıdakı rəqəmlər iki nikaha bir boşanma şəklinə gəlib. Bu isə dəhşətdir. Bunun üçün əməlli-başlı narahat olmağa dəyər. Lakin aid qurumlar hələ də bunun qarşısını almaqda çətinlik çəkir. Nə üçün? Bunu yəqin özləri bizdən yaxşı bilər.

60 yaşında bir yastıqdan vaz keçənlər

Araşdırma zamanı qarşıma çıxan başqa bir statistika isə, sözün həqiqi mənasında, dözülməzdir: 2022-ci ildə Azərbaycanda ümumilikdə 15983 boşanma olub ki, bunlardan da 528-i 60 və yuxarı yaşda olan kişilər, 274-ü isə eyni yaş qrupunda olan qadınlar arasında qeydə alınıb. Bu, 35-40 illik ailələrin dağılması deməkdir. Bu, öz ailəsi olan övladlarının gözü qarşısında ailəni dağıtmaqla onlara pis nümunə olmaq deməkdir. Bu, orta yaşlı qadın-kişilərin nəvə oynatmalı olduğu halda məhkəməyə müraciət etmələri, min şirini bir acıya dəyişmələri deməkdir.

2023-cü ildə isə 693 kişi, 366 60 yaşdan yuxarı qadın boşanıb. 2024-cü ildə isə 60 və yuxarı yaşlı 761 kişi, 405 qadın boşanıb. İnsanın bu yaşda boşanmaq üçün müraciət etməsi yox, bunu ağına gətirməsi qəbahətdir. Nə ola bilər ki, 40 il birlikdə yaşayandan, ailənin çətinliklərini, bərkimə dövrünü arxada qoyandan, övlad, nəvə sahibi olandan sonra boşanmağa qərar verənsən? Bu, bizim ailə dəyərlərimizə böyük zərbədən başqa bir şey deyil. 60 yaşlı 761 kişi və 405 qadın, deməli, gənclərimizə "Bir yastıqda qocalın" nəsihəti-ni-alqışını etməkdən məhrum oldu. Yəni, tərəflərin boşanma səbəbi nə olursa-olsun, artıq boşanmış, ailəsi ni dağıtmış bir şəxs düşünürəm ki, bu tövsiyəni verməkdən belə çəkinər. Çünki onların məsləhət və tövsiyəsi sözsüz, kənardan birmənalı qarşılanmaz. Odur ki, xüsusilə də hansı yaşda hansı qərarları verməyi düşünə bilmək həyatı anlamaq deməkdir.

18-29 yaşda qadınlar, 29-60 yaşda kişilər...

2023-ci ilə olan boşanma ilə bağlı statistika ürkəbulandırıcı olsa da, nəzər salmağa və nəticə çıxar-

mağa dəyər: 18 yaşadək kişilər arasında boşanma qeydə alınmasa da, eyni yaş qrupunda olan qadınlar arasında 2 boşanma olub. Həmçinin 18 yaşda olan kişilər arasında 2, qadınlar arasında 55 olub ki, bu, 2022-ci ildə 18 yaşda kişilər arasında 1, qadınlar arasında isə 31 boşanma təşkil edirdi. 19 yaşda kişilər arasında 2022-ci ildə 2, ötən il 3, qadınlar arasında isə eyni dövrlər üçün 136-167 boşanma qeydə alınıb. 20-24 yaşda kişilər arasında ötən il 467, (bir il əvvəl 432), qadınlar arasında 2023-cü ildə 2399, (bir il əvvəl 2026) boşanma qeydə alınıb. 25-29 yaşda kişilər arasında 2023-cü ildə 2746, (bir il əvvəl 2363), qadınlar arasında isə göstərilən dövrlər üçün 3868-4819, ötən il 30-34 yaşda kişilər arasında 5354 (bir il əvvəl 4198), qadınlar arasında 5536 (bir il əvvəl 3925) boşanma qeydə alınıb.

Göründüyü kimi, yuxarıdakı yaş qruplarında qadınlar boşanmaqda üstünlük təşkil edir. Deməli, ölkəmizdə 18-29 yaş arası qadınlar öz həmyaşıdları olan kişilərlə müqayisədə boşanmağa dəfələrlə artıq meyllidir.

2023-cü ildə 35-39 yaşda kişilər arasında 5141 (bir il əvvəl 3525), qadınlar arasında 3976 (bir il əvvəl 2614), 40-44 yaşda kişilər arasında 3453 (bir il əvvəl 2254), qadınlar arasında 2161 (bir il əvvəl 1398), 45-49 yaşda kişilər arasında 1950 (bir il əvvəl 1288), qadınlar arasında 1072 (bir il əvvəl 804), 50-54 yaşda kişilər arasında 1111, (bir il əvvəl 815), qadınlar arasında isə 699 (bir il əvvəl 560) boşanma, 55-59 yaşda kişilər arasında 723, (bir il əvvəl 533), qadınlar arasında isə 418 (bir il əvvəl 337), naməlum yaşda kişilər arasında 47, (bir il əvvəl 44), qadınlar arasında isə 18 (bir il əvvəl 17) boşanma qeydə alınıb. Göründüyü kimi, 30-60 yaş qruplarında olan insanlarda isə əsasən kişilər boşanmağa daha meyllidir. Bu yaşda olan qadınlardan dəfələrlə artıq şəkildə bir yastıqda qocalmaq fikrində deyillər.

2024-cü ildə 18-19 yaşda nikahların 6-sı kişilər, 239-u qadınlar, 20-24 yaşlarda olan nikahların 450-si kişilər, 2385-i qadınlar, 24-29 yaş aralığında olan nikahların 2513-ü kişilər, 4266-sı qadınlar, 30-34 yaşlarda qurulan ailələrin 5117-si kişilər, 5446-sı qadınlar, 35-39 yaş aralığında qurulan ailələrin 4989-u kişilər, 4029-u qadınlar, 40-44 yaşlarda bağlanan nikahların 3500-ü kişilər, 225-i qadınlar, 45-49 yaşlarda qurulan ailələrin 2045-i kişilər, 1170-i qadınlar, 50-54 yaşlarda 1216-sı kişilər, 745-i qadınlar, 55-59 yaşlarda 731-i kişilər, 427-si qadınlar tərəfindən pozulub. Ötən ilin mənzərəsi də əvvəlki illərlə eyni dərəcədə davam edir.

Bələliklə, bu qənaətə gəlmək olar ki, ölkəmizdə ailələrlə iş aşağı səviyyədə qurulub. Bunu bizdən əvvəl statistika deyir. Həm də kişilər üçün ayrıca, qadınlar üçün ayrıca olaraq. Nəticə isə belədir: bizdə bir yastıqda qocalmağa meylli olanları olmayanlar üstələyir. Bu isə, ailə dəyərlərimizə əliləltəli qara bir qüvvənin hücumu deməkdir. Bu hücumdan müdafiəyə hazırırıqmı?..

Və bir yastıqdan "Gümüş", "Qızı", "Briliyant" "Palıd" toya qədər yolçuluğumuz olmalı halda, bu yol bizi nə üçün məhkəmələrə aparmalıdır? Bəlkə bir qədər dözümlü olaq. "Gümüş", "Qızı", "Briliyant" toylarını qeyd edən ailələrdən nümunə götürək. Belə də etməliyik, Çünki bizim illər, əsrlər boyu qoruyub saxladığımız ailə dəyərləri olub. Onu qoruyub gələcək nəsillərə verməyə hər birimiz borcluyuq.

Matanat Məmmədova